

ALEKSANDRA NACEWSKA-TWARDOWSKA

Uniwersytet Łódzki

ROZWÓJ DWUSTRONNYCH STOSUNKÓW HANDLOWYCH UNIA EUROPEJSKA–KOREA POŁUDNIOWA I ICH WPLYW NA WYMIANĘ HANDLOWĄ POLSKI Z KOREĄ POŁUDNIOWĄ

Streszczenie

Artykuł poświęcono kwestii unijnej polityki handlowej w kontekście multi- i bilateralizmu. Jego celem jest próba odpowiedzi na pytanie, czy Polska wykorzystała szansę, jaką daje unijno-koreańska umowa o wolnym handlu? W pierwszej części przedstawiono zarys powstania wielostronnego systemu handlu i motywy podpisywania przez Unię bilateralnych i regionalnych porozumień handlowych. Drugą część poświęcono historii kontaktów unijno-koreańskich, w tym umowie o wolnym handlu, która weszła w życie w lipcu 2011 roku. Przedstawiono efekty podpisanej umowy związane ze zniesieniem barier w handlu. Trzecia część pracy to analiza wymiany handlowej UE-27 i Polski z Koreą Południową

Słowa kluczowe: liberalizacja handlu, unijne umowy wolnohandlowe

Wprowadzenie

Dynamicznie zmieniające się otoczenie gospodarcze związane z globalizacją gospodarki światowej szczególnie odnosi się do wymiany międzynarodowej. Koniec XX wieku i początek XXI to okres, w którym nie tylko znacznie wzrosły obroty handlowe na świecie, ale także następowała zmiana kierunku przepływu towarów i usług. Było to między innymi efektem procesów, które nastąpiły w poszczególnych regionach świata, a były związane ze zmianami w specjalizacji.

Okres ten to także czas wyzwań dla UE, która starała się utrzymać swoją pozycję w gospodarce światowej.

Ostatnie ćwierćwiecze to również lata ogromnych przemian zachodzących w gospodarce Polski. Zmiana ustroju, tworzenie gospodarki rynkowej, a w końcu członkostwo w Unii Europejskiej wpłynęło na poziom powiązań gospodarki polskiej ze światem. Obecnie Polska może korzystać z pozycji, jaką UE ma w handlu światowym. Unijna polityka handlowa tworzona na potrzeby całej Unii może jednak w większym bądź mniejszym stopniu być odpowiedzią na potrzeby poszczególnych jej członków. W tym kontekście ciekawym zagadnieniem jest kwestia skutków podpisywanych przez Unię Europejską porozumień handlowych. Czy Polska jako jeden z 27 krajów członkowskich potrafi wykorzystać zmieniające się warunki handlowe? Czy umowa z Koreą Południową wywoła relatywnie większe, czy mniejsze zmiany w wymianie handlowej Polski niż całej Unii Europejskiej?

1. Zagraniczna polityka handlowa Unii Europejskiej w kontekście multi- i bilateralizmu

Ponad pięćdziesięcioletni okres funkcjonowania Unii Europejskiej wiąże się z wypracowaniem swoistej pozycji na rynku światowym. Integrujące się kraje europejskie, działając aktywnie na forum międzynarodowym, zmieniły także postrzeganie porozumień handlowych, najpierw przez utworzenie samych Wspólnot Europejskich, a następnie lobbowanie na rzecz uznania preferencyjnych porozumień handlowych za zgodne z zapisami GATT.

Liberalizacja w ramach GATT była niesatysfakcjonująca dla części krajów europejskich. W efekcie państwa tworzące w połowie XX wieku Wspólnoty Europejskie skorzystały z możliwości, jakie dawał art. XXIV GATT, dopuszczający możliwość tworzenia stref wolnego handlu i unii celnych. Działanie to wzbudziło sprzeciw przede wszystkim Stanów Zjednoczonych, które obawiały się naruszenia podstawowych zasad GATT przez tworzenie powiązań regionalnych, opartych na preferencyjnych porozumieniach handlowych. W zamian za przystąpienie EWG do negocjacji kompensacyjnych USA odstąpiły od żądania uznania traktatu rzymskiego za niezgodny z art. XXIV GATT¹. Precedens ten

---

¹ P. Hanchlich, *System preferencji celnych Unii Europejskiej*, Ars boni et aequi, Poznań 2008, s. 57.

zmienił sposób działania GATT, wprowadzając możliwość zawierania regionalnych porozumień handlowych.

Pierwsze porozumienia liberalizujące handel Unii zawarto już w latach 60. ubiegłego wieku w związku ze zmianami dekolonizacyjnymi. Ponadto na lata 60. i 70. XX wieku przypada tworzenie zrębów systemu preferencji celnych dla krajów słabo rozwiniętych. Obecnie Unia Europejska, uczestnicząc w wielu porozumieniach handlowych, tworzy jeden z najbardziej zawiłych systemów preferencji celnych, określanych, jako „talerz spaghetti”². Kryteria wyboru państw, z którymi podpisywano umowy handlowe, zmieniały się w czasie. Początkowo najważniejszym motywem było zacieśnianie współpracy gospodarczej między najbliższymi sąsiadami. Do tego dochodził kolejny, związany z dziedzictwem kolonialnym państw europejskich i chęcią pomocy tym najczęściej zacofanym gospodarczo regionom świata. Zmiany w gospodarce światowej w ostatnich latach i jednocześnie zahamowanie procesu liberalizacyjnego na forum WTO uwiaryściły trzeci główny motyw zawierania kolejnych porozumień handlowych, czyli poszukiwanie nowych rynków zbytu dla przedsiębiorstw z UE. Mimo że Unia nadal stoi na stanowisku, że WTO to najważniejsze forum liberalizacji handlu światowego, to jednak Komisja Europejska wskazuje na celowość podpisywania dalszych umów nastawionych na zwiększenie konkurencyjności (*competitiveness-driven free-trade agreements*). Podstawą wyboru partnera mają być kryteria ekonomiczne, dlatego nadrzędną sprawą stała się możliwość intensyfikacji wymiany handlowej między Unią Europejską a potencjalnym partnerem bądź partnerami³.

Polityka handlowa Unii Europejskiej „balansuje” między multi- i bilateralizmem. Unia jest nadal aktywnym członkiem WTO, który uczestniczy w negocjacjach wielostronnych. Jednak niewystarczające postępy w rokowaniach wielostronnych w stosunku do potrzeb zmieniającej się gospodarki europejskiej sprzyjają zawieraniu porozumień dwustronnych (tab. 1).

---

² Określenie to zostało użyte przez J. Bhagwatię, do opisu problemów związanych z powstawaniem i funkcjonowaniem nowych porozumień handlowych. J. Bhagwati, *Wolny handel dziś*, CeDeWu, Warszawa 2003, s. 116.

³ European Commission, *Global Europe Competing in the World. A Contribution to the EU's Growth and Jobs Strategy*, European Commission 2007, s. 11.

Tabela 1. Regionalne umowy handlowe „nowej generacji” zawarte i negocjowane przez Unię Europejską (stan na koniec 2012 r.)

Państwo/region	Status umowy	Motywacja	Data wejścia w życie	Populacja (w mln)	PKB (w mln EUR)
Indie	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	1215,9	1160,1
Malezja	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	28,3	179,5
Singapur	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	5,2	168,0
Wietnam	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	83,3	88,2
Korea Płd.	obowiązująca	ekonomiczna	1.07.2011	48,9	759,7
Meksyk	obowiązująca	ekonomiczna	28.10.2000	108,6	783,8
Kanada*	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	33,9	952,0
Chile	obowiązująca	ekonomiczna	1.03.2003	17,2	153,4
Ekwador	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	14,8	44,4
Kolumbia	w trakcie ratyfikacji	ekonomiczna	–	45,5	215,4
Peru	w trakcie ratyfikacji	ekonomiczna	–	29,6	115,3
Panama, Gwatemala, Kostaryka, Salwador, Honduras i Nikaragua	w trakcie ratyfikacji	ekonomiczna	–	41,8	111,4
MERCOSUR	w trakcie negocjacji	ekonomiczna	–	272,8	2119,7
Ukraina	w trakcie podpisywania	ekonomiczno-polityczna	–	45,5	102,9

* Dane statystyczne dotyczące Kanady pochodzą z *A New Eurostat Publication on the EU and the G-20*, http://epw.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-20102010-AP/EN/1-20102010-AP-EN.PDF (24.01.2013).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/> (24.01.2013).

2. Unijno-koreańskie porozumienie o wolnym handlu

Jak wynika z informacji zawartych w tabeli 1, zasięg geograficzny prowadzonych przez Unię Europejską negocjacji dotyczących umów handlowych „nowej generacji” jest bardzo szeroki. Rozmowy prowadzone są bowiem z wieloma partnerami, zarówno na kontynencie południowoamerykańskim, jak i w Azji. Ważnym partnerem dla Unii w regionie azjatyckim jest Korea Południowa, z którą wymiana handlowa znacznie wzrastała w latach 2000–2010 (tab. 2). Płasowało to ten kraj w pierwszej 15 krajów pod względem eksportu i pierwszej 10 pod względem importu UE.

Historia rozwoju gospodarczego Korei Południowej jest dość ważna w kontekście podpisania przez ten kraj umowy o wolnym handlu z krajami europejskimi.

Tabela 2. Wymiana handlowa Unii Europejskiej i Korei Południowej w latach 2000–2010 (mld EUR)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eksport	16,7	15,8	17,6	16,4	17,8	20,2	22,9	24,7	25,6	21,6	27,9
Import	27,0	23,0	24,3	25,7	30,3	33,9	40,8	41,3	39,6	32,3	39,2
Saldo	-10,3	-7,2	-6,7	-9,3	-12,5	-13,7	-17,9	-16,6	-14,0	-10,7	-11,3
Pozycja w rankingu głównych partnerów UE w eksporcie	11	11	10	12	12	13	12	11	12	13	10
Pozycja w rankingu głównych partnerów UE w imporcie	8	8	7	6	6	8	7	8	8	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2004*, Eurostat, European Communities, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2006, s. 36–37; *External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2006*, Eurostat, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2008, s. 32–33; *External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2010*, Eurostat, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Union 2011, s. 31–32.

Od lat 60. XX wieku rządy południowokoreańskie wspierały rozwój przemysłowy nastawiony na zwiększenie eksportu i zmniejszenie importu towarów konsumpcyjnych⁴. Jednocześnie promowane były działania związane z rozwojem nowych technologii. W proeksportowo nastawionej gospodarce południowokoreańskiej konieczny jednak był i nadal jest import surowców (południowa część Półwyspu Koreańskiego jest uboga w surowce naturalne). Powoduje to, że jej rozwój jest w dużej mierze determinowany przez możliwości eksportowe i importowe, a więc przez możliwie jak najbardziej liberalne stosunki z głównymi partnerami handlowymi. Jednym z najważniejszych południowokoreańskich rynków eksportowych jest Unia Europejska, która w 2010 roku była trzecim docelowym rynkiem zbytu dla ich towarów⁵. Wskazuje to, że zarówno dla Unii Europejskiej, jak i Korei Południowej zwiększanie możliwości eksportowych przez pogłębianie wzajemnej liberalizacji było głównym powodem decyzji o podjęciu rozmów bilateralnych.

⁴ J. Suh, *Korea as a Knowledge Economy. Evolutionary Process and Lessons Learned*, red. J. Suh, D.H.C. Chen, The World Bank, Washington DC 2007, s. 20.

⁵ Dane dotyczące pozycji Unii Europejskiej w handlu Korei Południowej pochodzą ze strony internetowej Komisji Europejskiej, <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/korea> (30.01.2013).

Jednym z pierwszych działań obejmujących rozwój dwustronnych stosunków handlowych było podpisanie w 1997 roku umowy między Wspólnotą Europejską a Republiką Korei o współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych. Jej głównym celem był rozwój kontaktów handlowych i jednocześnie zapewnienie właściwego ustalania należności celnych i innych podatków⁶. Zgodnie z art. 15 umowy ustanowiono Wspólny Komitet Współpracy Celnej, który miał, między innymi, przygotowywać przeglądy współpracy celnej oraz wskazywać nowe dziedziny i konkretne sektory wymagające dalszej współpracy⁷. Były to pierwsze działania mające na celu harmonizację obowiązujących przepisów.

Następną ważną umową była umowa między Wspólnotą Europejską a rządem Republiki Korei dotycząca współpracy w sprawie działań antykonkurencyjnych. Zawarto ją w następstwie przyjęcia w 2004 roku protokołu ustaleń między Dyrekcją Generalną ds. Konkurencji Komisji Europejskiej a Komisją ds. Uczciwej Konkurencji Republiki Korei. Zaczęła obowiązywać 1 lipca 2009 roku, a jej głównym celem było skuteczne egzekwowanie praw konkurencji, co miało się przyczynić do efektywniejszego funkcjonowania rynków i wymiany handlowej⁸. W preambule umowy stwierdzono, że gospodarki UE i Korei Południowej, tak jak cała gospodarka światowa, są ze sobą coraz bardziej powiązane i podjęcie działań prokonkurencyjnych będzie leżało we wspólnym interesie obu stron.

Jednocześnie od 2007 roku toczyły się rozmowy w sprawie umowy o wolnym handlu między Koreą Południową a Unią Europejską. W ciągu dwóch lat odbyło się osiem rund negocjacyjnych i w 2009 roku parafowano umowę. Pierwszego lipca 2011 roku zaczęła obowiązywać umowa o wolnym handlu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi z jednej strony a Republiką Korei z drugiej strony. Jej głównymi celami jest liberalizacja i ułatwienie wymiany handlowej towarów, usług i inwestycji zgodnie z art. XXIV GATT i art. V GATS. Oznacza to, że poza liberalizacją obrotów handlowych wśród jej celów znalazły się także zapisy mówiące o promowaniu konkurencji, wzajemnej liberalizacji rynku zamówień publicznych, ochronie praw własności intelektualnej i sprzyjaniu inwestycjom. Umawiające się strony będą też dążyć do rozszerzenia handlu

---

⁶ Umowa między Wspólnotą Europejską a Republiką Korei o współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 121/14, 13.5.1997.

⁷ *Ibidem*, art. 15.

⁸ Umowa między Wspólnotą Europejską a rządem Republiki Korei dotycząca współpracy w sprawie działań antykonkurencyjnych, art. 1, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 202/36, 4.08.2009.

światowego, zrównoważonego rozwoju i promowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych⁹. W kolejnych rozdziałach umowy, oprócz wymienionych dążeń, zamieszczono szczegółowe przepisy dotyczące eliminacji ograniczeń taryfowych i pozataryfowych w handlu towarami, a także postanowienia odnoszące się do stosowania narzędzi polityki handlowej, barier technicznych w handlu, kwestii sanitarnych i fitosanitarnych, ułatwień celnych i handlu usługami. W wielu miejscach umowy układające się strony odwołują się do porozumień podpisanych w ramach WTO, jednak postanowienia w nich zawarte zostały nie tylko poszerzone, ale i pogłębione¹⁰.

Po pierwsze, ustalono, że w efekcie podpisania umowy zniesione zostaną prawie wszystkie cła przywozowe. Większość z nich zniesiono już w momencie podpisania umowy, a pozostałe zostaną zniesione w 98% do 2018 roku. Dłuższy okres przejściowy będzie obowiązywać jedynie pewną część artykułów rolno-spożywczych i rybackich (tab. 3). Wydział Promocji Handlu i Inwestycji z ambasady polskiej w Seulu szacuje, że najbardziej na zniesieniu barier taryfowych zyska przemysł maszyn i urządzeń oraz chemiczny. Znaczne redukcje ceł obejmą też sektor tekstylny, szklany, skórzany, obuwniczy i stalowy. Liberalizacja ceł w przemyśle rolno-spożywczym będzie trwać najdłużej, ale bariery taryfowe wejścia na rynek południowokoreański są wysokie i wynosiły w 2009 roku średnio 35% (średnia ważona wymiana¹¹). Ponadto w umowie zadeklarowano akceptację zgodności produktu z normami obowiązującymi na danym rynku oraz szerokie uznanie norm międzynarodowych, co powinno przyczynić się do zmniejszenia barier pozataryfowych.

Ponadto obie strony zadeklarowały ograniczenie środków ochrony handlu, w szczególności podjęcie konsultacji przed wprowadzeniem środków oraz stosowanie sprawiedliwego i przejrzystego systemu oceny¹². Ponadto w rozdziale 3 zwrócono uwagę na konieczność zacieśnienia współpracy „w dziedzinie norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności w celu poszerzenia wzajemnego zrozumienia swoich systemów oraz ułatwienia dostępu do swoich ryn-

⁹ Umowa o wolnym handlu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Korei, z drugiej strony, art. 1.1, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 127/6, 14.05.2011.

¹⁰ Artykuły 1.1, 2.1, 3.2, 3.8, 4.1 umowy o wolnym handlu między Unią Europejską...

¹¹ *Omówienie poszczególnych części umowy o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Republiką Korei*, Wydział Promocji Handlu i Inwestycji, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Seulu, 3.12.2009, http://seoul.trade.gov.pl/KOR-EUFTA/article/detail,4812,Ogolna_charakterystyka_EU-Korea_FTA.html (2.01.2013).

¹² Artykuły 3.2 i 3.8 umowy o wolnym handlu między Unią Europejską...

Tabela 3. Redukcje cel na towary przemysłowe i rolno-spożywcze między Koreą Południową a Unią Europejską

Etap redukcji	Artykuły przemysłowe				Art. rolno-spożywcze	
	Korea Południowa		Unia Europejska		liczba towarów	udział (%)
	liczba towarów	udział (%)	liczba towarów	udział (%)		
Natychmiast	8535	90,7	7201	97,3	610	42,1
Po dwóch latach	–	–	–	–	3	0,2
Po trzech latach	478	5,1	151	2,1	14	1,0
Po pięciu latach	346	3,7	46	0,6	278	19,2
Po sześciu latach	–	–	–	–	3	0,2
Po siedmiu latach	45	0,5	–	–	45	3,1
Po dziesięciu latach	–	–	–	–	275	19,0
Specjalne traktowanie*	–	–	–	–	205	14,1
Wyłączenie z umowy	–	–	–	–	16	1,1
Łącznie	9404	100,0	7398	100,0	1449	100,0

* Towary objęte niezmiennymi stawkami celnymi, stawkami sezonowymi, kontyngentem lub okresem redukcji taryfy celnej przekraczającym 10 lat.

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do *Schematów redukcji cel w ramach FTA pomiędzy Unią Europejską a Republiką Korei. Omówienie poszczególnych części umowy o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Republiką Korei*, Wydział Promocji Handlu i Inwestycji, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Seulu, http://seoul.trade.gov.pl/pl/KOR-EUFTA/article/detail,4812,Ogolna_charakterystyka_EU-Korea_FTA.html (3.12.2009).

ków”¹³. W kwestiach sanitarnych i fitosanitarnych zdecydowano między innymi o powołaniu Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych, którego celem będzie opracowywanie niezbędnych procedur i monitoring dokonanych postępów¹⁴. W kolejnych rozdziałach umowy (6 i 7) podjęto zobowiązania na rzecz współpracy, przyjęcia oraz stosowania swoich wymogów i procedur dotyczących przywozu, wywozu i tranzytu towarów, a także liberalizacji w zakresie wymiany usług¹⁵.

Tak rozległe ujęcie celów wskazuje, że wzajemna liberalizacja potraktowana została szeroko, bez zawężenia jej jedynie do wymiany towarowej. Zapisy dotyczące zakresu i tempa zmian mają zdynamizować handel, a przez ujednoczenie obowiązujących przepisów – zminimalizować znaczenie części barier technicznych w handlu i przyczynić się do dalszego rozwoju wymiany handlowej.

¹³ *Ibidem*, art. 4.3.

¹⁴ *Ibidem*, art. 5.10.

¹⁵ *Ibidem*, rozdz. 6, 7.

Sprzyja to również rozwojowi inwestycji i nawiązaniu współpracy przy określe-
niu własności intelektualnej, zamówień publicznych i polityki konkurencji.

3. Zmiany w wymianie handlowej Unii Europejskiej i Polski z Koreą Południową

Badaniem objęto wymianę handlową w okresie styczeń 2010 roku–grudzień 2012 roku, a więc 18 miesięcy przed wejściem w życie umowy o wolnym handlu i 18 miesięcy po jej wejściu. Analizie poddano zmiany w wymianie handlowej Unii Europejskiej z Koreą Południową i w handlu polsko-południowokoreańskim.

Wymiana między Unią Europejską a południową częścią Półwyspu Koreańskiego cechowała się od wielu lat ujemnym saldem handlowym (tab. 2), które w latach 2000–2010 wynosiło średnio około 10–12 mld euro. Jednak – jak wskazują dane w tabeli 4 – deficyt ten dla wszystkich 27 krajów członkowskich wyraźnie się zmniejszył i na koniec 2012 roku wynosił zaledwie 1,32 mld euro (por. tab. 4). Na tym tle ujemne saldo w obrotach Polski z Koreą Południową było relatywnie wyższe, gdyż w okresie lipiec 2011 roku–grudzień 2012 roku wynosiło 3,24 mld euro. Oznacza to, że w porównaniu z saldem dla 18 miesięcy poprzedzających wejście umowy w życie zmalało jedynie o 0,26 mld euro.

Wyniki te potwierdzają pozytywne następstwa podpisanej umowy, głównie dla strony unijnej. Dzięki liberalizacji wymiany handlowej przedsiębiorstwa z Unii Europejskiej zyskały łatwiejszy dostęp do rynku południowokoreańskiego. O ponad 25% większy eksport i zaledwie 2,6-proc. ograniczenie importu spowodowały, że znacznie spadło ujemne saldo wymiany handlowej UE-27. Na tym tle tendencje w polskiej wymianie handlowej z Koreą Południową były również korzystne, ale nie tak, jak w Unii Europejskiej. Podczas 18 miesięcy poprzedzających wejście w życie umowy liberalizującej handel wartość naszego importu z Korei Południowej była ponad 11 razy większa od eksportu, natomiast po kolejnych 18 miesiącach, mimo zwiększenia polskiego eksportu aż o blisko 3/4, przewaga ta zmalała tylko do około siedmiokrotnej wartości (tab. 4).

Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Handlu (SITC), struktura wymiany handlowej była taka, że zarówno w imporcie jak i w eksporcie Polski z Koreą Południową największy udział miały maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (tab. 5). Po wejściu w życie umowy o wolnym handlu wzrósł on do ponad 56%. W naszym imporcie istotną sekcją były także różne wyroby przemy-

Tabela 4. Wymiana handlowa UE-27 i Polski z Koreą Południową w latach 2010–2012 (w mld EUR)

Wyszczególnienie		Styczeń 2010– czerwiec 2011	Lipiec 2011– grudzień 2012	Dynamika (%)
Import	Polska	3,84	3,82	–0,58
	EU-27	57,48	56,00	–2,58
Eksport	Polska	0,34	0,58	72,40
	EU-27	43,53	54,68	25,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

słowe, jednak ich udział spadł o 5 pkt proc. (do około 30%). W eksporcie relatywnie ważne były towary przemysłowe sklasyfikowane według surowca (sekcja 6), a także żywność i zwierzęta żywe (sekcja 0). Udział tych pierwszych zmniejszył się jednak po 1 lipca 2011 roku o 6,25 pkt proc. (do około 18%), natomiast drugich wzrósł o niecałe 2 pkt proc. (do blisko 10%).

Tabela 5. Struktura wymiany handlowej Polski z Koreą Południową w latach 2010–2012 (%)

Seksja SITC		Import		Eksport	
nr	nazwa	01.2010– 06.2011	07.2011– 12.2012	01.2010– 06.2011	07.2011– 12.2012
0.	Żywność i zwierzęta żywe	0,02	0,02	8,02	9,87
1.	Napoje i tytoń	0,01	0,02	0,01	0,01
2.	Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	0,72	1,25	9,12	4,23
3.	Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	0,00	0,00	0,03	0,01
4.	Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	0,01	0,00	0,03	0,00
5.	Chemikalia i produkty pokrewne	3,09	4,70	6,43	5,45
6.	Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca	8,49	7,71	23,91	17,66
7.	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	51,78	56,18	45,26	56,94
8.	Różne wyroby przemysłowe	35,86	30,08	7,18	5,78
9.	Towary i transakcje niesklasyfikowane w SITC	0,00	0,03	0,00	0,05
10.	Łącznie	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Ciekawe wnioski wynikają z porównania struktury wymiany handlowej Polski z Koreą Południową na tle wymiany Unii Europejskiej z tym azjatyckim partnerem (tab. 6). Najistotniejszą sekcją w wymianie UE były maszyny, urządzenia

i sprzęt transportowy. Jednak ich udział po wejściu w życie umowy zmniejszył się (w imporcie z blisko 72% do 63%, a w eksporcie z 51% do 47%). Dominujący udział maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego obserwowano również w wymianie Polski z Koreą Południową, jednak Polska odnotowała wzrost udziału tej sekcji po podpisaniu umowy liberalizującej handel. W imporcie Unii Europejskiej z Korei Południowej istotną rolę odgrywały sekcje 6 i 8, których udziały po wejściu w życie umowy wykazywały niewielki wzrost, podczas gdy w handlu z Polską tendencje były odwrotne. W eksporcie Unii Europejskiej, oprócz wspomnianej sekcji 7, relatywnie duży udział miały chemikalia, towary przemysłowe sklasyfikowane według surowca oraz różne wyroby przemysłowe. W przypadku Polski wymienione sekcje, choć w nieco innej kolejności, także wykazywały relatywnie duży udział w wywozie do Korei Południowej. Jedyną różnicę w strukturze eksportu Polski i UE do Korei Południowej można zauważyć w przypadku sekcji obejmującej żywność i zwierzęta żywe. W polskim eksporcie jej udział wynosił prawie 10%, natomiast w unijnym był prawie trzykrotnie mniejszy. Wynika z tego, że wprawdzie struktura wymiany Polski i Unii Europejskiej z Koreą Południową nie wykazywała większych różnic, ale dość duży odsetek, zwłaszcza w eksporcie Polski, stanowiły towary mniej przetworzone.

Tabela 6. Struktura wymiany handlowej UE-27 z Koreą Południową w latach 2010–2012 (%)

Sekcja SITC		Import		Eksport	
nr	nazwa	01.2010–06.2011	07.2011–12.2012	01.2010–06.2011	07.2011–12.2012
0.	Żywność i zwierzęta żywe	0,32	0,32	3,29	3,32
1.	Napoje i tytoń	0,03	0,04	1,05	0,97
2.	Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	1,32	1,50	3,78	3,23
3.	Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	2,74	5,98	0,55	6,64
4.	Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	0,00	0,01	0,26	0,19
5.	Chemikalia i produkty pokrewne	5,13	6,46	17,12	15,45
6.	Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca	10,18	11,97	10,48	10,23
7.	Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	71,55	62,80	50,69	47,27
8.	Różne wyroby przemysłowe	8,01	10,18	10,18	10,24
9.	Towary i transakcje niesklasyfikowane w SITC	0,58	0,42	1,55	1,55
10.	Łącznie	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Warto dodać, że udział Polski w wymianie między UE a Koreą Południową, mimo istotnego wzrostu, wynosił jedynie około 4%. Pewną nadzieję na poprawę tej pozycji można pokładać w dalszej liberalizacji rynku żywnościowego tego kraju, którego otwartość ma się stopniowo zwiększać przez kolejnych kilka lat. Jest to sektor, w którym Polska ma dość dobrą pozycję eksportową, która może ulec dalszej poprawie, przyczyniając się tym samym do zmniejszenia deficytu w wymianie polsko-południowokoreańskiej.

Podsumowanie

Obowiązująca od 2011 roku umowa o wolnym handlu pomiędzy UE a Koreą Południową jest nie tylko pierwszym unijnym porozumieniem z krajem azjatyckim, ale też jednym z najbardziej rozbudowanych. Jej powodzenie w pobudzaniu wymiany i przyspieszaniu wzrostu może wpłynąć na lepsze postrzeganie Unii Europejskiej w Azji i przyczynić się do dalszego rozwoju stosunków dwustronnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że Unia Europejska jako całość lepiej wykorzystała szanse wynikające z liberalizacji obrotów z Koreą Południową niż Polska. Zwiększając głównie eksport, istotnie ograniczyła dotychczasowy deficyt handlowy. Na tym tle Polska, która przed podpisaniem umowy wolnohandlowej nie prowadziła intensywnego eksportu do Korei Południowej, a po jej wprowadzeniu zwiększyła jego wartość w większym stopniu niż UE, nadal pozostała z prawie niezmiennym ujemnym saldem oraz niekorzystną strukturą towarową wymiany.

Aby odwrócić ten niekorzystny trend, należy zmienić strukturę wymiany, ponieważ większą część eksportowanych produktów powinny stanowić wyroby przetworzone, charakteryzujące się dużą wartością dodaną. Jednocześnie konieczny jest aktywny udział polskich przedstawicieli, którzy w trakcie negocjowania nowych porozumień liberalizujących handel artykułami żywnościowymi będą zabiegać o większą otwartość na te sektory, w których Polska może pochwalić się efektywnością i konkurencyjnością.

Literatura

- Bhagwati J., *Wolny handel dziś*, CeDeWu, Warszawa 2003.
- European Commission, *Global Europe competing in the World. A Contribution to the EU's Growth and Jobs Strategy*, European Commission 2007.
- External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2004*, Eurostat, European Communities, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2006.
- External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2006*, Eurostat, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2008.
- External and Intra-European Union Trade Statistical Yearbook – Data 1958–2010*, Eurostat, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Union 2011.
- Hanclich P., *System preferencji celnych Unii Europejskiej*, Ars boni et aequi, Poznań 2008.
- Komisja Europejska, *Umowa o wolnym handlu między UE a Koreą w praktyce*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2011.
- Suh J., *Korea as a Knowledge Economy. Evolutionary Process and Lessons Learned*, red. J. Suh, D.H.C. Chen, The World Bank, Washington DC 2007.
- Umowa między Wspólnotą Europejską a Republiką Korei o współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 121/14, 13.5.1997.
- Umowa między Wspólnotą Europejską a rządem Republiki Korei dotycząca współpracy w sprawie działań antykonkurencyjnych, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 202/36, 4.08.2009.
- Umowa o wolnym handlu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Korei, z drugiej strony, Dz.Urz. Unii Europejskiej L 127/6, 14.05.2011.
- Wydział Promocji Handlu i Inwestycji, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Seulu, Omówienie poszczególnych części umowy o wolnym handlu pomiędzy Unią Europejską a Republiką Korei, 3.12.2009.

**THE DEVELOPMENT OF BILATERAL TRADE RELATIOONS
EUROPEAN UNION–SOUTH KOREA AND THEIR IMPACT
ON POLISH TRADE WITH SOUTH KOREA**

Summary

The article discussed some issues related to the EU's trade policy in the context of multi- and bilateralism. The aim of this study was to answer the question whether Poland has used the opportunity afforded by the EU-South Korean free trade agreement. The first part presents an outline of the creation of the multilateral trading system and the creation of the European Union. In this part there is also a short description of motives to sign bilateral and regional trade agreements by EU. The second part is devoted to describe the history of economic relations between the EU and Korea, including a free trade agreement, which came into force in July 2011. It shows the effects of the signed agreement in relation to elimination of barriers in trade. The third part of the paper is an analysis of trade between EU-27, Poland and South Korea.

Keywords: trade liberalization, the EU free trade agreement